

Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 30 травня 2006 року N 419

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
15 червня 2006 р. за N 711/12585

Із змінами і доповненнями, внесеними
наказами Міністерства освіти і науки України
від 5 серпня 2008 року N 731,
від 10 листопада 2008 року N 1019

Відповідно до ст. 11 Закону України "Про професійно-технічну освіту"

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах (додається).
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти України від 18 травня 1998 року N 181 "Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу в професійно-технічних навчальних закладах", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16 липня 1998 року за N 460/2900.
3. Довести це Положення до органів управління професійно-технічною освітою, професійно-технічних навчальних закладів та забезпечити введення його в дію з 1 вересня 2006 року.
4. Контроль за виконанням наказу покласти на першого заступника Міністра Жебровського Б. М.

Міністр

С. М. Ніколаєнко

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства освіти і науки України
від 30 травня 2006 р. N 419

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
15 червня 2006 р. за N 711/12585

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

1. Загальні положення

1.1. Навчально-виробничий процес у професійно-технічному навчальному закладі (далі - ПТНЗ) - це система організаційно-педагогічних, методичних і технічних заходів, спрямованих на реалізацію змісту і завдань ступеневої професійно-технічної освіти відповідно до державних стандартів.

Навчально-виробничий процес у ПТНЗ ґрунтується на принципах гуманістичної особистісно орієнтованої педагогіки, демократизму, незалежності від політичних, громадських, релігійних об'єднань, спільній діяльності педагогічних працівників, учнів, слухачів, батьків, колективів підприємств, установ та організацій (далі - підприємства), може включати природничо-математичну, гуманітарну, фізичну, загальнотехнічну, професійно-теоретичну, професійно-практичну підготовку, а також виховну роботу з учнями, слухачами.

Це Положення визначає єдину систему планування, організації та обліку навчально-виробничого процесу, порядку проведення поточного, тематичного, проміжного і вихідного контролю рівня знань, умінь та навичок учнів, слухачів, їх кваліфікаційної атестації.

2. Планування навчально-виробничого процесу

2.1. Організація діяльності педагогічного колективу щодо забезпечення навчально-виробничого процесу здійснюється відповідно до плану роботи ПТНЗ на навчальний рік.

План роботи на навчальний рік є первинним документом, що визначає основні напрями діяльності ПТНЗ і проблеми, над якими працюватиме колектив у поточному навчальному році, та включає такі розділи:

"Вступ" - дається стислий аналіз результатів і проблем навчально-виробничої, навчально-виховної, навчально-методичної, фінансово-господарської, виробничо-комерційної діяльності та виконання обсягів державного замовлення на підготовку робітничих кадрів (прийом, випуск) та підсумків їх працевлаштування.

"Організаційні заходи" - плануються основні заходи щодо організаційного забезпечення діяльності ПТНЗ, у тому числі з ознайомлення та вивчення контингенту учнів, слухачів нового набору, укладання угод з фізичними та юридичними особами на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітничих кадрів, організації роботи приймальної комісії, підготовки та здачі в архів навчально-планувальної документації за минулий рік тощо.

"Теоретична підготовка" - плануються заходи щодо вдосконалення організації та методики викладання теоретичних навчальних предметів, пошуків найбільш ефективних і оптимальних методів навчання, розробки дидактичних матеріалів для комплексного методичного забезпечення занять (уроків).

"Професійно-практична підготовка" - плануються заходи щодо забезпечення і вдосконалення організації виробничого навчання та виробничої практики, розробки відповідних планів, дидактичних матеріалів для комплексного методичного забезпечення занять (уроків), підбір навчально-виробничих робіт тощо.

"Виховна робота" - плануються заходи, спрямовані на поєднання навчання з національно-патріотичним вихованням, впровадженням принципів загальнолюдської моралі і духовності, розвитком творчих здібностей, талантів та забезпеченням соціального захисту учнів, слухачів.

"Фізична підготовка" - плануються заходи, спрямовані на забезпечення та розвиток фізичного здоров'я, комплексного підходу до формування гармонійних якостей особистості, вдосконалення фізичної та психологічної підготовки учнів до активного життя і професійної діяльності.

"Контроль за організацією навчально-виробничого процесу" - плануються заходи щодо здійснення контролю за станом навчальної, навчально-виробничої, навчально-виховної роботи, визначення рівня знань, умінь та навичок учнів, слухачів відповідно до вимог робочих навчальних планів та робочих навчальних програм.

"Методична робота" - плануються заходи з аналітичної, організаційної, пошукової, дослідницької, науково-практичної, інформаційної діяльності з метою удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників, підвищення ефективності навчально-виробничого процесу, оновлення змісту професійно-технічної освіти, а також розробка навчально-планувальної документації, планування роботи педагогічної ради, методичних комісій, методичного кабінету ПТНЗ тощо.

"Підвищення кваліфікації педагогічних працівників" - плануються заходи щодо підвищення кваліфікаційного рівня педагогічних працівників у системі післядипломної освіти, стажування на виробництві і у навчальних закладах та контролю за періодичністю навчання.

"Охорона праці" - плануються заходи щодо забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці й навчання, промислової санітарії і протипожежного захисту в ПТНЗ та контроль за дотриманням вимог охорони праці під час професійно-практичної підготовки учнів, слухачів на підприємстві чи в сфері послуг.

"Удосконалення навчально-матеріальної бази" - плануються заходи щодо оснащення навчальних майстерень, кабінетів, лабораторій, полігонів, автодромів, трактородромів, спортивних і побутових приміщень обладнанням та устаткуванням, забезпечення сировиною і паливно-мастильними та іншими матеріалами, інструментами та дидактичними засобами навчання.

"Професійно-орієнтаційна робота" - плануються заходи щодо професійної орієнтації населення на підготовку та отримання робітничої професії у ПТНЗ, проведення консультацій з питань організації професійного відбору, допрофесійної підготовки та прийому громадян на навчання.

"Фінансово-господарська та навчально-виробнича діяльність" - плануються заходи, спрямовані на забезпечення необхідних умов функціонування і розвитку ПТНЗ.

2.2. Основними навчально-методичними документами з планування навчально-виробничого процесу в ПТНЗ є:

робочі навчальні плани за професіями для певного ступеня професійно-технічної освіти;

робочі навчальні програми з навчальних предметів та професійно-практичної підготовки, що передбачені робочими навчальними планами;

поурочно-тематичні плани з навчальних предметів;

перелік навчально-виробничих робіт з професії на семестр чи курс навчання;

плани виробничого навчання навчальних груп на місяць;

плани навчально-виробничої діяльності на півріччя;

плани занять (уроків);

розклад занять.

2.2.1. Робочі навчальні плани за професіями для певного ступеня професійно-технічної освіти (далі - робочі навчальні плани) - це документи, розроблені у відповідності з типовими навчальними планами підготовки кваліфікованих робітників з кожної професії (далі - типові навчальні плани), що містять код і назву професії згідно з державним переліком професій з підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ, код і назву професії, спеціальності (спеціалізації) за [державним класифікатором професій ДК 003:2005](#), освітній рівень вступника до ПТНЗ, обмеження щодо їх віку і статі, медичних показників, термін і ціль навчання, графік навчально-виробничого процесу, зведені дані загального фонду навчального часу в тижнях, перелік обов'язкових навчальних предметів, видів навчальних робіт, кількість годин, відведених на них, послідовність їх вивчення, обсяг навчального часу на обов'язкову компоненту змісту професійно-технічної освіти, загальний фонд навчального часу, форми, періодичність, терміни контролю знань, умінь і навичок учнів, слухачів, критерії їх кваліфікаційної атестації, перелік навчальних кабінетів, лабораторій, майстерень, полігонів, вимоги до основних обов'язкових засобів навчання та планований рівень професійної кваліфікації випускника.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері професійно-технічної освіти розробляє на основі Державного стандарту професійно-технічної освіти, затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 N 1135](#), державні стандарти з конкретних професій (далі - державні стандарти), затверджує типові навчальні плани та типові навчальні програми, які визначають структуру обов'язкової компоненти змісту професійно-технічної освіти і є обов'язковими для використання і виконання в ПТНЗ незалежно від форм власності та підпорядкування.

Обсяг навчального часу на обов'язкову компоненту змісту професійно-технічної освіти не може перевищувати 80 відсотків загального фонду навчального часу.

ПТНЗ на основі типових навчальних планів, а також вимог державних стандартів, розробляють робочі навчальні плани, в яких відображають зміни у відповідній галузі виробництва чи сфері послуг, і погоджують їх з основними замовниками кадрів.

Робочі навчальні плани за професіями третього ступеня професійно-технічної освіти затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері професійно-технічної освіти, робочі навчальні плани за професіями першого та другого ступенів професійно-технічної освіти - Міністерством освіти і науки Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

2.2.2. Робоча навчальна програма з навчального предмета (далі - робоча навчальна програма) - це документ, що визначає зміст і обсяг знань та умінь учнів, слухачів. ПТНЗ на основі типових навчальних програм з навчальних предметів (далі - типові навчальні програми) розробляють робочі навчальні програми з урахуванням пропозицій замовників кадрів з тих навчальних предметів, що формують відповідні професії. Робочі навчальні програми з загальноосвітніх предметів розробляються на основі типових навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів з урахуванням специфіки професії та регіональної компоненти.

Робоча навчальна програма з професійно-практичної підготовки - це документ, що визначає зміст і обсяг професійних знань, умінь, навичок учнів, слухачів та способи і методи їх формування, включає завдання особистісно-орієнтованого навчання. ПТНЗ на основі типових навчальних програм розробляють робочі навчальні програми, у яких відображаються зміни, притаманні відповідній галузі виробництва чи сфері послуг, на підставі пропозицій замовників кадрів.

2.2.3. Поурочно-тематичні плани з навчальних предметів складаються викладачами відповідно до робочих навчальних програм, розглядаються і схвалюються на засіданні методичної комісії і затверджуються заступником керівника з навчально-виробничої (навчальної) роботи за напрямком змісту навчального предмета та є документом багаторазового використання.

2.2.4. Перелік навчально-виробничих робіт з професії визначає завдання, які виконують учні, слухачі з метою оволодіння професійними знаннями, уміннями та навичками, що передбачені робочою навчальною програмою професійно-практичної підготовки.

Перелік навчально-виробничих робіт з професії складається на семестр, курс підготовки майстром виробничого навчання та погоджується зі старшим майстром.

Перелік навчально-виробничих робіт з професії розглядається і схвалюється на засіданні методичної комісії та затверджується заступником керівника з навчально-виробничої роботи ПТНЗ.

Для всіх навчально-виробничих робіт, унесених до переліку, додається технологічна та технічна документація, що розробляється відповідними методичними комісіями ПТНЗ на основі державних стандартів.

Під час проведення виробничого навчання безпосередньо на виробництві чи в сфері послуг у переліку навчально-виробничих робіт зазначається загальна характеристика робочих місць або найменування робіт, які учні, слухачі повинні виконувати з кожної теми чи розділу робочої навчальної програми професійно-практичної підготовки.

2.2.5. Плани виробничого навчання навчальних груп визначають конкретний зміст навчально-виробничих завдань, послідовність та організацію їх виконання в навчальних майстернях ПТНЗ та виробничого навчання (виробничої практики) на підприємстві чи в сфері послуг.

Плани виробничого навчання складаються на місяць майстрами виробничого навчання у відповідності з робочими навчальними планами і робочими навчальними програмами професійно-практичної підготовки та переліками навчально-виробничих робіт для навчальних груп і погоджуються зі старшим майстром та затверджуються заступником керівника з навчально-виробничої роботи.

За відсутності умов для фронтального навчання учнів, слухачів окремим видам робіт, окрім плану виробничого навчання навчальної групи, складаються графіки переміщення їх по робочих місцях. У графіку переміщення вказуються прізвища учнів, слухачів, теми програми, назви робочих місць, діляниць чи найменування навчально-виробничих завдань та тривалість роботи на кожному робочому місці. Під час навчання професіям, для яких передбачені лабораторно-практичні і практичні заняття з водіння тракторів, дорожньо-будівельних машин та інших транспортних засобів, майстрами виробничого навчання та викладачами розробляються плани проходження учнями, слухачами практичних і лабораторно-практичних занять та графіки індивідуального навчання водінню для кожної навчальної групи.

У ПТНЗ сільськогосподарського та меліоративного профілю план виробничого навчання навчальної групи передбачає таку послідовність і строки проведення робіт на машинах, що відповідають періодам виконання сільськогосподарських робіт і коригуються з урахуванням природних умов.

2.2.6. План навчально-виробничої діяльності ПТНЗ розробляється старшим майстром на півріччя (при професійно-технічному навчанні - на термін навчання) на основі робочих програм професійно-практичної підготовки, переліку навчально-виробничих робіт відповідного тарифно-кваліфікаційного розряду, фонду навчального часу, передбаченого на виконання навчально-виробничих завдань, погоджується з заступником керівника з навчально-виробничої роботи і затверджується керівником ПТНЗ.

Фонд навчального часу на виконання навчально-виробничих завдань визначається таким шляхом: із загального фонду часу, відведеного на професійно-практичну підготовку робочим навчальним планом, вираховують час на проведення вступних і заключних інструктажів та час на виконання тренувальних вправ.

Розрахунок обсягів виробництва здійснюється на основі фонду приведенного часу, що відображає поправки з огляду на рівноцінний час з точки зору продуктивності праці в усі періоди навчання. Фонд приведенного часу розраховується шляхом ділення фонду навчального часу для виконання навчально-виробничих завдань на відповідний перевідний коефіцієнт між встановленими нормами часу на виконання виробничого завдання (одиниці продукції) для працівників підприємств та учнів ПТНЗ.

На основі фонду приведенного часу, погодинної тарифної ставки визначається заробітна плата одного учня, слухача. Загальні обсяги навчально-виробничої діяльності визначаються з урахуванням усіх учнів, слухачів за кожною професією.

2.2.7. Плани занять (уроків) розподіляються на:

план заняття (уроку) теоретичного навчання;

план уроку виробничого навчання.

План заняття (уроку) теоретичного навчання є особистим робочим документом викладача і складається ним за довільною формою відповідно до робочої навчальної програми та поурочно-тематичного плану з дотриманням педагогічних та методичних вимог. За умови проведення уроків у паралельних навчальних групах викладач може скласти один план уроку, але слід враховувати особливості проведення уроку в тій чи іншій навчальній групі. [При проведенні занять теоретичного навчання з професій художніх промислів та ремесел дозволяється поділ навчальних груп на дві підгрупи.](#)

[\(абзац четвертий підпункту 2.2.7 пункту 2.2 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 10.11.2008 р. N 1019\)](#)

План проведення лабораторно-практичного заняття відображає короткий зміст, порядок організації і виконання роботи та, при необхідності, графік переміщення учнів, слухачів за навчальними (робочими) місцями.

З метою забезпечення ефективної організації лабораторно-практичних занять викладачем розробляються інструкційно-технологічні картки, де вказуються мета, зміст і послідовність виконання учнями, слухачами завдань, перелік інструментів, обладнання і матеріалів, правила безпеки праці під час виконання роботи, контрольні питання для самоперевірки. [При цьому навчальна група поділяється на дві підгрупи.](#)

[\(абзац шостий підпункту 2.2.7 пункту 2.2 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 05.08.2008 р. N 731\)](#)

План уроку виробничого навчання є особистим робочим документом майстра виробничого навчання і складається ним за довільною формою відповідно до робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки, плану виробничого навчання на місяць з дотриманням педагогічних та методичних вимог на кожний день занять з виробничого навчання в майстернях ПТНЗ або на виробництві.

Під час виробничої практики учнів, слухачів майстер виробничого навчання розробляє план роботи на кожний робочий день.

У дні, коли у закріпленій навчальній групі не проводиться професійно-практична підготовка, майстри виробничого навчання працюють за індивідуальними планами роботи, які погоджуються зі старшим майстром.

2.2.8. Розклад занять - це документ, що розробляється відповідно до робочого навчального плану з дотриманням педагогічних та санітарно-гігієнічних вимог. Він включає теоретичну та професійно-практичну підготовку в навчальних групах на кожний робочий день тижня. В розкладі визначається час, місце, навчальні предмети, з яких проводяться заняття в навчальних групах, та прізвища педагогічних працівників, які їх проводять. Розклад занять установлює загальний режим навчання, початок і кінець кожного уроку та тривалість перерв між уроками.

Розклад занять складається під керівництвом заступника керівника з навчально-виробничої роботи, затверджується керівником ПТНЗ і вивішується за три дні до початку навчання на дошці розкладу занять.

Розклад занять забезпечує рівномірний розподіл навчального навантаження учнів, слухачів, збереження працездатності учасників навчального процесу протягом робочого дня, тижня, семестру, навчального року.

Зміни в розкладі занять фіксуються у відповідному журналі протягом навчального року та відображаються на спеціальних бланках за підписом заступника керівника і затверджених керівником ПТНЗ.

З метою якісної підготовки до проведення занять спеціальні бланки зі змінами в розкладі занять на наступний навчальний день вивішуються в методичному (педагогічному) кабінеті і на дошці розкладу занять у терміни, достатні для ознайомлення з цими змінами учасників навчально-виробничого процесу.

3. Організація навчально-виробничого процесу

3.1. Навчально-виробничий процес у ПТНЗ незалежно від форм власності та підпорядкування здійснюється відповідно до робочих навчальних планів та програм, нормативно-правових актів, навчально-методичних документів з професійно-технічної та загальної середньої освіти. Зміст і обсяг навчально-виробничого процесу, терміни навчання визначаються робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами ПТНЗ.

ПТНЗ обирає форми, засоби і методи навчання та виховання учнів, слухачів у межах, визначених законодавством України, цим Положенням і власним статутом.

3.2. Професійно-технічна освіта може включати природничо-математичну, гуманітарну, фізичну, загальнотехнічну, професійно-теоретичну і професійно-практичну підготовку.

Природничо-математична, гуманітарна, загальнотехнічна, професійно-теоретична підготовка здійснюється в спеціалізованих навчальних кабінетах, аудиторіях, лабораторіях.

3.3. Основними формами теоретичної підготовки є:

різні типи уроків, лекції, теоретичні семінари, практичні семінари, лабораторно-практичні заняття тощо;

індивідуальне заняття учнів, слухачів;

консультації;

виконання учнями, слухачами індивідуальних завдань (реферат, розрахункова робота, курсовий проект, проміжна поетапна та випускна кваліфікаційна робота, дипломний проект);

навчальні екскурсії;

інші форми організації навчання.

3.3.1. ПТНЗ самостійно обирають форми та методи організації навчально-виробничого процесу, а педагогічні працівники самостійно, з урахуванням основ педагогіки, визначають засоби і методи навчання та виховання учнів.

3.4. Учні, слухачі ПТНЗ комплектуються у навчальні групи теоретичної підготовки [не більше 30](#) чоловік, а на третьому ступені професійно-технічної освіти не менше 12 чоловік.

[\(абзац перший пункту 3.4 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 05.08.2008 р. N 731\)](#)

У разі організації професійної підготовки понад державне замовлення, курсової підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників і молодших спеціалістів за угодами з юридичними та фізичними особами ПТНЗ, за погодженням з юридичними і фізичними особами, може встановлювати чисельність учнів, слухачів у навчальних групах, нижчу за нормативну з оплатою відповідно до угод.

Навчальні групи для учнів з відповідними вадами розвитку комплектуються за дотриманням нормативів наповнюваності для класів спеціальних загальноосвітніх шкіл, що визначаються згідно з чинним законодавством.

3.5. Професійно-практична підготовка складається з виробничого навчання, виробничої, переддипломної (передвипускної) практики і проводиться у навчально-виробничих майстернях, на полігонах, тренажерах, автодромах, трактородромах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг за такими формами:

уроки виробничого навчання (практичного водіння) у ПТНЗ;

уроки виробничого навчання на виробництві чи у сфері послуг;

виробнича практика на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг;

переддипломна (передвипускна) практика на виробництві чи у сфері послуг;

інші форми професійно-практичної підготовки.

Професійно-практична підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації слухачів професійно-технічних навчальних закладів може здійснюватись із застосуванням модульної системи (модульного професійного навчання) відповідно до Положення про організацію професійного навчання незайнятого населення за модульною системою, затвердженого [наказом Міністерства праці та соціальної політики України і Міністерства освіти України 08.07.99 N 113/247](#) та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 4 серпня 1999 року за N 528/3821.

Усі форми професійно-практичної підготовки учнів, слухачів здійснюються у тісному поєднанні з виготовленням корисної продукції, наданням послуг, що оплачуються згідно з законодавством України.

3.6. Виробниче навчання включає:

навчання учнів, слухачів у навчально-виробничих майстернях, дільницях і полігонах, де вони послідовно набувають первинні професійні уміння і навички виконання робіт;

навчання учнів, слухачів безпосередньо на підприємствах, будівельних об'єктах, полях, фермах, де вони в складі навчальних груп та учнівських бригад під керівництвом майстрів

виробничого навчання послідовно закріплюють одержані первинні професійні уміння та навички, навчаються використовувати сучасну техніку, механізми та інструменти, набувають потрібних практичних навичок самостійно та якісно виконувати роботи, передбачені робочими навчальними планами.

При неможливості організації проходження учнями, слухачами виробничого навчання в майстернях ПТНЗ з об'єктивних причин проведення виробничого навчання організовується на виробництві під керівництвом майстрів виробничого навчання ПТНЗ та відповідних спеціалістів підприємства, при умові повного виконання робочого навчального плану і робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки.

3.7. Під час навчання учнів, слухачів практичному водінню транспортних засобів заняття проводяться на навчальних полігонах, автодромах, трактородромах на маршрутах, погоджених з місцевими підрозділами Державної автомобільної інспекції. Заняття проводяться згідно з графіком, складеним майстром виробничого навчання групи та затвердженим заступником керівника з навчально-виробничої роботи ПТНЗ.

3.8. Форма організації виробничого навчання обирається ПТНЗ у залежності від особливості професії чи спеціальності за умови повного виконання робочих навчальних планів і робочих навчальних програм та проводиться у навчальних групах чисельністю не менше 12 чоловік (для професій художніх промислів та ремесел не менше 6 чоловік), а на третьому ступені професійно-технічної освіти не менше 6 чоловік.

(пункт 3.8 із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства освіти і науки України від 05.08.2008 р. N 731, від 10.11.2008 р. N 1019)

3.9. Виробнича практика учнів, слухачів проводиться безпосередньо на робочих місцях на підприємстві чи у сфері послуг з метою удосконалення здобутих знань, умінь і практичних навичок, що необхідні для досягнення відповідного рівня кваліфікації, встановленого державними стандартами, а також з метою забезпечення їх соціальної, психологічної і професійної адаптації в трудових колективах.

Порядок надання оплачуваних робочих місць для проходження учнями, слухачами ПТНЗ виробничого навчання та виробничої практики на підприємствах чи у сфері послуг визначено постановою Кабінету Міністрів України від 07.06.99 N 992 "Про затвердження Порядку надання робочих місць для проходження учнями, слухачами професійно-технічних навчальних закладів виробничого навчання та виробничої практики".

Під час виробничої практики на підприємстві чи у сфері послуг учні, слухачі ведуть Щоденник виробничої практики на підприємстві чи у сфері послуг, у якому її керівник оцінює виконання навчально-виробничих робіт та по її закінченню робить загальний висновок про результати виробничої практики.

3.10. За виконані роботи учнями під час виробничого навчання чи виробничої практики юридичні та фізичні особи незалежно від форм власності забезпечують їм оплату праці згідно з встановленими умовами оплати праці. Нараховані учням кошти перераховуються на розрахунковий рахунок ПТНЗ у встановленому порядку з метою виплати їм 50 % заробітної плати за проходження виробничого навчання та виробничої практики. Інші 50 % заробітної плати, нарахованої за час виробничого навчання і виробничої практики учням ПТНЗ, використовуються навчальним закладом для здійснення його статутної

діяльності, зміцнення навчально-матеріальної бази, на соціальний захист учнів, проведення культурно-масової і фізкультурно-спортивної роботи.

3.11. Фізична підготовка проводиться у спеціальних приміщеннях, спортивних залах, на спортивних майданчиках, стадіонах у формі уроку фізичного виховання та в позаурочний час у спортивних секціях.

3.12. Навчальний час учня, слухача визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;

урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;

навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;

навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин;

навчальний семестр, тривалість якого визначається навчальним планом;

навчальний рік, тривалість якого не перевищує 40 навчальних тижнів.

Навчальний (робочий) час учня, слухача в період проходження виробничої та передвипускної (переддипломної) практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства згідно з законодавством України.

Відвідування занять в ПТНЗ учнями, слухачами є обов'язковим.

3.13. Тривалість перерв між заняттями (уроками) теоретичного навчання встановлюється з урахуванням потреб в організації активного відпочинку і харчування учнів, санітарно-гігієнічних вимог, але не менше 10 хвилин, великої перерви не менше 20 хвилин.

Під час проведення уроку виробничого навчання в майстерні ПТНЗ тривалість перерв між академічними годинами встановлюється з урахуванням потреб в організації активного відпочинку і харчування учнів, але не менше 10 хвилин, великої перерви не менше 20 хвилин.

Тривалість перерв протягом робочого дня під час виробничого навчання і виробничої практики в умовах підприємства визначається режимом його роботи згідно з законодавством України.

4. Контроль за навчально-виробничим процесом

4.1. ПТНЗ, органи управління освітою, засновники ПТНЗ організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль навчальних досягнень учнів, слухачів, рівень їхньої кваліфікаційної атестації.

Поточний контроль передбачає поурочне опитування учнів, слухачів, проведення контрольних і перевірних робіт, тематичне тестування та інші форми контролю, що не суперечать етичним та медико-педагогічним нормам.

Тематичний контроль - застосовується для оцінювання навчальних досягнень учнів, слухачів по завершенню вивчення теми робочої навчальної програми.

Педагогічні працівники, органи управління освітою, засновники ПТНЗ самостійно обирають форму поточного, тематичного контролю рівня навчальних досягнень учнів, слухачів.

Проміжний контроль передбачає семестрові заліки, семестрову атестацію (іспити), річні підсумкові заліки, річну атестацію (річні підсумкові іспити), проміжну кваліфікаційну атестацію (кваліфікаційний іспит), індивідуальні завдання учням, слухачам.

Вихідний контроль передбачає державну кваліфікаційну атестацію, яка включає: кваліфікаційну пробну роботу, яка відповідає вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника ПТНЗ (далі - освітньо-кваліфікаційна характеристика) відповідного кваліфікаційного рівня; державний кваліфікаційний іспит або захист дипломної роботи, проекту чи творчої роботи, що їх замінює.

Форми і періодичність проміжного та вихідного контролю визначаються робочими навчальними планами.

Додержання зазначених у робочому навчальному плані конкретних форм проміжного і вихідного контролю та їх періодичність є обов'язковими.

4.2. Керівники ПТНЗ, органи управління освітою, засновники ПТНЗ обирають форми контролю за якістю здійснення педагогічними працівниками навчально-виробничого процесу відповідно до їх функціональних обов'язків, робочих навчальних планів та робочих навчальних програм.

Контроль навчальної роботи педагогічних працівників у ПТНЗ здійснюють керівник, його заступники, старший майстер і методист, які вивчають стан і якість виконання робочих навчальних планів і робочих навчальних програм, науково-методичний рівень і ефективність комплексно-методичного забезпечення викладання навчальних предметів та проведення професійно-практичної підготовки, організацію індивідуальної роботи з учнями, слухачами, впровадження передового педагогічного та виробничого досвіду тощо.

4.3. Забезпечення контролю за навчально-виробничим процесом ПТНЗ здійснюється за графіком, що складається під керівництвом заступника керівника з навчально-виробничої роботи на семестри та затверджується керівником ПТНЗ. Графіком визначаються терміни проведення контрольних, перевірних робіт з метою виявлення рівня навчальних досягнень учнів, слухачів з окремих тем робочої навчальної програми. З урахуванням підсумків проведення контрольних, перевірних робіт у навчальних групах керівники ПТНЗ вивчають та визначають якість проведення навчальної роботи педагогічним працівником. Підсумки вивчення роботи педагогічних працівників розглядаються на засіданні педагогічної ради та враховуються при їх атестації.

4.4. Завдання для планових контрольних, перевірних робіт, що організовують керівники ПТНЗ, розробляються педагогічними працівниками, розглядаються і схвалюються методичними комісіями та затверджуються заступниками керівників ПТНЗ відповідного напряму роботи.

5. Облік навчальної роботи

5.1. Основними документами обліку навчальної роботи в ПТНЗ є журнали теоретичного і виробничого навчання установленої форми, у яких педагогічні працівники здійснюють облік проведення навчальних занять, оцінювання навчальних досягнень, поведінки учнів, слухачів, відвідування ними занять та виконання робочих навчальних планів і робочих навчальних програм, а також відмітку про групу здоров'я учня відповідно до висновку медичної комісії.

Журнали обліку навчальної роботи ведуться та зберігаються згідно з чинним законодавством.

5.2. Для обліку виконання робочих навчальних планів і робочих навчальних програм у журналах теоретичного та виробничого навчання педагогічні працівники роблять записи про дату, час і зміст проведених з учнями, слухачами навчальних занять або навчально-виробничих робіт. У журналах теоретичного навчання записуються контрольні і лабораторно-практичні роботи, екскурсії та інші види навчальної роботи, а також консультації, домашні завдання.

5.3. Облік навчальних досягнень учнів, слухачів з теоретичного навчання здійснюється педагогічними працівниками за результатами поточного, тематичного, семестрового, річного, підсумкового оцінювання. Поточне оцінювання відображає навчальні досягнення учнів, слухачів, які визначені на підставі усних та письмових відповідей, рівня виконання домашніх, лабораторно-практичних завдань та контрольних робіт.

5.4. Навчальні досягнення учнів, слухачів за семестр визначаються поточними та тематичними оцінками. Семестрова оцінка виставляється за умови проходження учнями, слухачами передбачених тематичних атестацій. Річні оцінки виставляються на підставі семестрових навчальних оцінок учнів, слухачів та заліку для предметів, що не виносяться на атестацію.

Підсумкова оцінка з навчального предмета виставляється на підставі річних оцінок та атестації. З предметів, що не виносяться на атестацію, підсумковими є річні оцінки.

5.5. Оцінки навчальних досягнень з професійно-практичної підготовки за семестр і рік виставляються на підставі поточних і тематичних оцінок знань, умінь і навичок учнів, слухачів та перевірних робіт.

Поточні оцінки під час уроку виробничого навчання виставляє майстер виробничого навчання за підсумками виконаного учнями, слухачами кожного навчально-виробничого завдання, а також шляхом спостереження за правильністю виконання прийомів, організацією і культурою праці, за використанням обладнання, інструментів, пристосувань та виконанням вимог охорони праці.

5.6. Поведінка учнів оцінюється як зразкова, задовільна, незадовільна. Поведінку кожного учня оцінює майстер виробничого навчання спільно з класним керівником на підставі виконання учнем правил внутрішнього розпорядку та обов'язків, зазначених у статуті ПТНЗ.

Остаточне рішення про незадовільну поведінку кожного учня персонально ухвалюється педагогічною радою ПТНЗ.

6. Організація проведення семестрових, річних атестацій і заліків з навчальних предметів (професійно-теоретичної, загальнотехнічної)

підготовки тощо), що входять у додаток до диплома (свідоцтва), фізичної підготовки та перевірних робіт

6.1. Семестрові, річні атестації і заліки (далі - атестації) з навчальних предметів, що входять у додаток до диплома (свідоцтва), є формою проміжного контролю знань учнів, слухачів. Вони проводяться в терміни, що передбачені робочими навчальними планами.

6.2. До атестації з навчальних предметів, що входять у додаток до диплома (свідоцтва), допускаються учні, слухачі, які мають річні оцінки не нижче 4 балів з професійно-практичної підготовки і з усіх навчальних предметів (професійно-теоретичної, загальнотехнічної підготовки тощо), що входять у додаток до диплома (свідоцтва), та зразкову або задовільну поведінку.

6.3. Як виняток, за рішенням педагогічної ради та відповідного наказу керівника ПТНЗ до атестації з навчальних предметів, що входять у додаток до диплома (свідоцтва), можуть бути допущені учні, слухачі, які мають не більше двох річних оцінок нижче 4 балів з навчальних предметів, що входять у додаток до диплома (свідоцтва), а також учні невипускних груп, які мають оцінку з поведінки "незадовільно".

6.3.1. Учні, слухачі, які допущені до атестації, як виняток, і мають річні оцінки нижче 4 балів з предметів, що виносяться на атестацію, підлягають атестації з цих предметів у терміни, встановлені для повторної атестації.

6.3.2. Учні, слухачі, які допущені до атестації, як виняток, і мають річні оцінки нижче 4 балів з предметів, що не виносяться на атестацію, отримують з цих предметів індивідуальні завдання і складають заліки в терміни, встановлені для повторних заліків.

6.4. Атестації з навчальних предметів, що входять у додаток до диплома (свідоцтва), передбачаються робочим навчальним планом і проводяться атестаційними комісіями, до складу яких входять, як правило, заступники керівника ПТНЗ, викладачі відповідних предметів ПТНЗ або викладачі, запрошені з інших навчальних закладів чи установ.

Асистентами можуть бути викладачі з навчальних предметів одного напрямку або майстри виробничого навчання інших навчальних груп.

6.5. Атестація з навчальних предметів і консультації здійснюються відповідно до розкладу, затвердженого керівником ПТНЗ, що доводиться до відома учнів, слухачів (розміщується на відповідному стенді) не пізніше ніж за два тижні до початку атестації. У розкладі передбачаються перерви між атестаціями з урахуванням обсягу і складності предметів, але не менше 2 днів.

6.6. Викладач повинен підготувати навчальний кабінет і підібрати потрібні для атестації навчально-наочні посібники, обладнання, зразки виробів, схеми, моделі, довідники, словники, навчальні і технологічні карти та інші матеріали, що не містять розгорнутого тексту, формул, відповідей на атестаційні питання.

6.7. Атестація з навчальних предметів здійснюється за атестаційними білетами та можливими додатками до них, що складаються викладачами відповідних навчальних предметів, розглядаються і схвалюються рішенням методичної комісії і затверджуються керівником ПТНЗ не пізніше ніж за два тижні до початку атестації. Для паралельних навчальних груп складаються різні варіанти додатків до атестаційних білетів.

6.8. Під час проведення атестації навчальна група поділяється на дві підгрупи, що атестуються в один день. Кожній підгрупі пропонується повний комплект атестаційних білетів і можливих додатків до них. Атестаційні білети, за якими були опитані учні, слухачі, не можуть бути використані повторно в одній і тій самій підгрупі.

6.9. Під час підготовки до відповіді на атестаційний білет в аудиторії одночасно можуть перебувати 4 - 5 учнів або слухачів. Якщо учень, слухач не в змозі дати відповідь на питання, зазначені в атестаційному білеті, йому дозволяється взяти інший білет, але при цьому знижується оцінка на три бали.

6.10. Під час атестації учням, слухачам дозволяється користуватися довідниками та іншими матеріалами, що не містять у собі розгорнутого тексту.

6.11. Під час атестації члени атестаційної комісії вислуховують відповіді учнів, слухачів на питання, зазначені в атестаційному білеті, не перериваючи і не допомагаючи навідними запитаннями. Додаткові запитання, у разі потреби точного і об'єктивного уявлення про знання, учням, слухачам можуть бути задані лише в межах робочої навчальної програми. Атестаційній комісії не обов'язково вислуховувати відповідь до кінця, якщо хід відповіді дає змогу зробити висновок про рівень навчальних досягнень учня, слухача.

6.12. У разі грубого порушення учнем, слухачем встановленого порядку проведення атестації та норм поведінки, він позбавляється атестаційною комісією права атестуватися в цей день.

Питання щодо подальшого проходження атестації учнем, слухачем вирішується керівником ПТНЗ.

6.13. Кожному учню, слухачу, який пройшов атестацію, атестаційна комісія виставляє атестаційні та підсумкові оцінки з навчального предмета. У разі незгоди між членами атестаційної комісії при визначенні атестаційної і підсумкової оцінки рівня знань, умінь та навичок учня, слухача рішення приймається більшістю голосів, з обов'язковим записом у відповідному протоколі особистого рішення члена комісії, який не згодний з рішенням більшості.

При незгоді голови атестаційної комісії з рішенням більшості її членів або незгоді викладача з асистентом (у разі коли вони удвох проводять атестацію), рішення про атестаційну і підсумкову оцінки з навчального предмета приймається керівником ПТНЗ з обов'язковим записом у відповідному протоколі.

6.14. Результати атестації заносяться (прописом) до протоколу встановленого зразка (додаток 1) та (цифрами) до журналу обліку теоретичного навчання і в зведену відомість.

Після закінчення атестації в навчальній групі атестаційна комісія доводить до відома учнів, слухачів результати атестації з навчальних предметів.

6.15. Учні, слухачі, які захворіли в період атестації з навчальних предметів, за рішенням керівника ПТНЗ складають пропущену атестацію в терміни, визначені для повторної атестації.

6.16. Якщо з навчального предмета, що входить у додаток до диплома, атестація не передбачена робочими навчальними планами, то проводиться залік. Час на проведення

заліку виділяється за рахунок кількості годин, відведених на вивчення навчального предмета.

6.17. В особливих випадках (переїзд на нове місце проживання учня, слухача та інше) ПТНЗ, з дозволу Міністерства освіти Автономної Республіки Крим, управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, на прохання учня, його батьків, слухача надається право проводити атестацію та заліки з навчальних предметів раніше термінів, передбачених робочими навчальними планами, і вирішувати питання про переведення або випуск учня, слухача.

6.18. Від атестації та заліків з навчальних предметів, що входять у додаток до диплома (свідоцтва), звільняються:

6.18.1. Учні, слухачі за станом здоров'я, які мають річні оцінки не нижче 4 балів з навчальних предметів, що входять у додаток до диплома (свідоцтва).

Підставою для звільнення від атестації та заліків з навчальних предметів є:

заява учня, слухача, батьків учня (або осіб, які їх замінюють);

довідка лікарсько-консультативної комісії, завірена печаткою відповідної медичної установи, яка видається згідно з Інструкцією про звільнення від перевірних та випускних екзаменів учнів середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладів України за станом здоров'я, затвердженою [наказом Міністерства освіти України та Міністерства охорони здоров'я України від 29 січня 1996 року N 25/20](#) і зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 28.02.96 за N 98/1123.

6.18.2. Жінки (учні, слухачі), які перебувають у декретній відпустці в зв'язку з вагітністю, пологами та доглядом за дитиною. У такому випадку підставою для звільнення є довідка, видана відповідною медичною установою.

6.18.3. Переможці і призери регіональних олімпіад Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій та учасники міжнародних і всеукраїнських учнівських олімпіад з відповідного навчального предмета.

6.18.4. Учні, слухачі в особливих випадках (участь у міжнародних і всеукраїнських змаганнях, конкурсах, виставках тощо, що проводяться у період атестації) - за рішенням Міністерства освіти Автономної Республіки Крим, управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

6.18.5. Переможці і призери всеукраїнських та учасники міжнародних конкурсів фахової майстерності за їх бажанням можуть бути звільнені від виконання перевірних робіт.

6.18.6. Звільнення учнів, слухачів від атестації та заліків здійснюється відповідно до наказу керівника ПТНЗ.

6.19. Фізична підготовка у ПТНЗ завершується підсумковою атестацією шляхом проведення заліку з фізичного виховання учнів.

До заліку з фізичного виховання допускаються учні основної і підготовчої груп здоров'я, які опанували навчальну програму. Залік з фізичної підготовки у ПТНЗ проводиться за Державними тестами і нормативами оцінки фізичної підготовленості населення України.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з фізичної підготовки здійснюється за діючими критеріями 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів (слухачів) у професійно-технічних навчальних закладах.

Учні, які за станом здоров'я зараховані до спеціальних груп з фізичної підготовки, здійснюють навчання за окремою програмою. Оцінювання навчальних досягнень зазначеної категорії учнів з фізичної підготовки здійснюється в загальному порядку з урахуванням стану їх здоров'я.

6.20. Перевірні роботи є формою поточного контролю вмінь та навичок учнів, слухачів.

6.21. Перевірні роботи з виробничого навчання проводяться майстром виробничого навчання за відповідними графіком і переліками в кожній навчальній групі під керівництвом старшого майстра відповідно до робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки.

Графік і переліки перевірних робіт з виробничого навчання розробляються старшим майстром спільно з майстрами виробничого навчання, розглядаються і схвалюються відповідною методичною комісією та затверджуються заступником керівника з навчально-виробничої роботи ПТНЗ.

6.22. Під час оцінювання результатів перевірної роботи визначаються вміння та навички осіб застосовувати одержані професійні знання на практиці, урахуються якість роботи і продуктивність праці, дотримання технологічної дисципліни та охорони праці, правильність виконання виробничих прийомів, уміння користуватися обладнанням, пристроями, ефективними методами організації праці.

6.23. У випадках, коли робота осіб здійснюється з обслуговування промислових агрегатів, виробничих дільниць тощо, оцінювання перевірних робіт передбачає нагляд за виконанням особами відповідних технологічних операцій, опитування в усній формі та перевірку письмового звіту про виконання навчально-виробничого завдання.

6.24. Термін зберігання атестаційної документації визначається діючими нормативними документами.

7. Порядок проведення державної підсумкової атестації із загальноосвітніх предметів та кваліфікаційної атестації

[7.1. Державна підсумкова атестація у ПТНЗ проводиться із загальноосвітніх предметів у терміни, що передбачені робочими навчальними планами та відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів \(вихованців\) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18.02.2008 N 94, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.02.2008 за N 151/14842, та Інструкції про переведення та випуск учнів \(вихованців\) навчальних закладів системи загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 14.04.2008 N 319, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 06.05.2008 за N 383/15074.](#)

[\(пункт 7.1 у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 05.08.2008 р. N 731\)](#)

7.2. Кваліфікаційна атестація проводиться відповідно до Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту, затвердженого [наказом Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства освіти України від 31.12.98 N 201/469](#) та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.03.99 за N 124/3417.

Час на проведення кваліфікаційної атестації виділяється за рахунок кількості годин, відведених на професійно-практичну підготовку.

8. Переведення учнів на наступний курс навчання та проведення повторної атестації і заліків

8.1. На наступний курс навчання за рішенням педагогічної ради та відповідного наказу керівника ПТНЗ переводяться учні, які мають підсумкові оцінки не нижче 4 балів з професійно-практичної підготовки та навчальних предметів, що входять у додаток до диплома кваліфікованого робітника, молодшого спеціаліста для певного ступеня професійно-технічної освіти, а також зразкову чи задовільну оцінку з поведінки.

8.2. Як виняток, умовно на наступний курс навчання за рішенням педагогічної ради та відповідного наказу керівника, переводяться учні, які мають підсумкову оцінку не нижче 4 балів з професійно-практичної підготовки та не більше 2 підсумкових оцінок початкового (I) рівня навчальних досягнень (1, 2, 3 бали) з навчальних предметів, що входять у додаток до диплома для певного етапу професійно-технічної освіти, або ті, що мають річну оцінку з поведінки незадовільно, а також учні, згадані у двох вищезазначених випадках.

[8.3. Річне оцінювання та державна підсумкова атестація учнів із загальноосвітніх предметів проводиться відповідно до пунктів 3.8, 3.9 Інструкції про переведення та випуск учнів \(вихованців\) навчальних закладів системи загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 14.04.2008 N 319, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 06.05.2008 за N 383/15074.](#)

[\(пункт 8.3 у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 05.08.2008 р. N 731\)](#)

8.4. Повторна атестація з навчальних предметів, що входять у додаток до диплома (свідоцтва), проводиться для учнів, слухачів, які під час планової атестації одержали оцінки нижчі, ніж 4 бали, та не більше як з двох предметів, а також для учнів, слухачів, що не з'явилися на планову атестацію.

8.5. Повторні заліки обов'язкові для учнів, слухачів, які одержали річні оцінки нижчі, ніж 4 бали, чи "не зараховано", або не отримали річних оцінок з навчальних предметів, що не виносяться на атестацію.

8.6. Учні невипускних навчальних груп мають право на повторну атестацію або повторні заліки з метою підвищення оцінки, але не більше ніж з двох навчальних предметів на підставі письмової заяви та відповідного наказу керівника ПТНЗ.

8.7. Повторна атестація та повторні заліки можуть проводитися для учнів невипускних груп у будь-який час, установлений ПТНЗ, але не раніше ніж через 10 днів після атестації чи заліків і не пізніше 30 вересня наступного навчального року. За таким же порядком

проводиться атестація та заліки для учнів, які не атестувалися та не здавали заліків з навчальною групою.

8.8. Учні випускних навчальних груп, слухачі ПТНЗ повторно атестуються та здають заліки в терміни, що установлюються ПТНЗ, але не пізніше ніж за 10 днів до початку державної кваліфікаційної атестації.

8.9. За рішенням педагогічної ради та відповідного наказу керівника відраховуються з ПТНЗ:

учні, слухачі, які мають підсумкову оцінку з професійно-практичної підготовки нижче ніж 4 бали;

учні, слухачі, які мають підсумкові оцінки нижчі, ніж 4 бали, більше ніж з двох навчальних предметів;

учні, переведені на наступний курс умовно, і учні, слухачі випускних навчальних груп, які не з'явилися без поважних причин на повторну атестацію чи повторні заліки або за результатами повторної атестації чи повторних заліків з навчальних предметів одержали оцінки нижчі, ніж 4 бали;

учні, які переведені на наступний курс умовно за наявності підсумкової оцінки з поведінки "незадовільно" та продовжують систематично порушувати правила внутрішнього розпорядку і статут ПТНЗ.

Рішення про відрахування учнів, слухачів протягом трьох днів доводиться до їхнього відома та до відома батьків учнів.

8.10. Учні, слухачі при відрахуванні з ПТНЗ можуть бути атестовані за досягнутим рівнем кваліфікації. Результати такої повторної атестації оформляються окремим протоколом.

9. Документи про професійно-технічну та повну загальну середню освіту

9.1. Професійно-технічна освіта має три ступені. Кожний ступінь навчання визначається теоретичною та практичною завершеністю і підтверджується присвоєнням випускникам освітньо-кваліфікаційного рівня, згідно з набутими професійними знаннями, уміннями і навичками, що супроводжується видачею їм документа про професійно-технічну освіту відповідного зразка.

9.2. Випускнику ПТНЗ, який успішно пройшов кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень "кваліфікований робітник" з набутої професії відповідного розряду (категорії) і видається диплом державного зразка.

Випускнику, який закінчив відповідний курс навчання в акредитованому вищому професійному училищі, центрі професійно-технічної освіти певного рівня акредитації, може присвоюватись освітньо-кваліфікаційний рівень "молодший спеціаліст" і видаватись диплом державного зразка.

Особі, яка опанувала курс професійно-технічного навчання і успішно пройшла кваліфікаційну атестацію, видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації, зразок якого затверджено [постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.97 N 1260 "Про документи про освіту та вчені звання"](#).

Випускникам ПТНЗ, які навчалися з професій, пов'язаних з роботами на об'єктах з підвищеною небезпекою праці, що перебувають під наглядом спеціально уповноважених державних органів, разом з дипломом видається посвідчення встановленого зразка про допуск до роботи на цих об'єктах.

Випускникам, які навчались з професій, спеціалізацій, пов'язаних з керуванням транспортними засобами, тракторами та самохідними машинами, видається свідоцтво про присвоєння або підвищення робітничої кваліфікації, яке є підставою для складання кваліфікаційних іспитів і отримання в установленому порядку посвідчень на право керування транспортними засобами, тракторами та самохідними машинами.

9.3. Диплом кваліфікованого робітника або молодшого спеціаліста з відзнакою видається випускникам ПТНЗ, які мають не менше 75 відсотків навчальних досягнень високого (IV) рівня (10, 11, 12 балів) з усіх предметів та професійно-практичної підготовки, а з решти предметів, що входять у додаток до диплома, достатнього (III) рівня (не нижче 8 балів) і за результатами державної кваліфікаційної атестації мають високий (IV) рівень (10, 11, 12 балів) та зразкову поведінку.

9.4. Випускнику ПТНЗ, який здобув повну загальну середню освіту, видається відповідний документ про повну загальну середню освіту встановленого зразка.

9.5. За досягнення високих успіхів з навчальних предметів загальноосвітньої підготовки випускник ПТНЗ, який здобув повну загальну середню освіту, може бути нагороджений золотою медаллю "За високі досягнення у навчанні" або срібною медаллю "За досягнення у навчанні" відповідно до Положення про золоту медаль "За високі досягнення у навчанні" та срібну медаль "За досягнення у навчанні", затвердженого [наказом Міністерства освіти і науки України від 13.12.2000 N 584](#) і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.12.2000 за N 924/5145.

9.6. Особам, які достроково випускаються з ПТНЗ та за результатами проміжної кваліфікаційної атестації їм присвоєна відповідна робітнича кваліфікація, одержують свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації державного зразка.

9.7. Особам, які не завершили повного курсу навчання у ПТНЗ і не пройшли кваліфікаційної атестації, видається довідка (додаток 2), в якій вказуються назви навчальних предметів, що входять у додаток до диплома (свідоцтва) про професійно-технічну освіту, та одержані підсумкові оцінки (словами), а також навчальні досягнення (оцінка - словами) з професійно-практичної підготовки.

9.8. Особам, які навчались у групах з отриманням повної загальної середньої освіти, але не одержали її, видається довідка (додаток 3), в якій вказуються назви навчальних предметів та одержані підсумкові оцінки (словами).

**Директор департаменту
професійно-технічної освіти**

Т. М. Десятов

Додаток 1

до пункту 6.14 Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник _____

_____ (назва ПТНЗ)

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
" ____ " _____ 200_ р.

ПРОТОКОЛ

проведення атестації (заліку) з _____

_____ (назва навчального предмета)

Дата проведення _____

Навчальна група N _____ Курс навчання _____

N з/п	Прізвище, ініціали учня, слухача	Номер білета	Оцінка (прописом)		
			семестрова (річна)	атестаційна	підсумкова
1	2	3	4	5	6

Голова атестаційної комісії _____

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Члени атестаційної комісії _____

_____ (посади)

_____ (підписи)

_____ (прізвища, ініціали)

Керівник _____
(підпис) _____ (прізвище, ініціали)

М. П.

"__" _____ 20__ р.

Реєстраційний номер _____

**Директор департаменту
професійно-технічної освіти**

Т. М. Десятов

Додаток 3
до пункту 9.8 Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах

ДОВІДКА

(прізвище, ім'я та по батькові)

навча ___ з "__" _____ 20__ р. до "__" _____ 20__ р.

у _____
(назва професійно-технічного навчального закладу)

за професією _____

і одержа __ такі оцінки із загальноосвітніх предметів:

назва предмета

оцінка

Наказом від "___" _____ 20__ року N___ він (вона) відрахова ___
з _____

(курс, назва професійно-технічного навчального закладу)

за _____

(вказати причину)

Керівник _____

(підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М. П.

"___" _____ 20__ р.

Реєстраційний номер _____

**Директор департаменту
професійно-технічної освіти**

Т. М. Десятов